

РЕЦЕНЗИЯ

във връзка с процедура за придобиване на образователна и научна степен „доктор” в СА „Д. А. Ценов”- Свищов

Изготвил рецензията: доц. д-р Анатолий Стефанов Асенов, Стопанска академия „Д. А. Ценов” – Свищов, катедра „Мениджмънт”

Автор на дисертационния труд: Надежда Косева Стефанова

Тема на дисертационния труд: Тенденции в мотивацията на персонала в малкия и среден бизнес

I. Общо представяне на дисертационния труд

Представеният дисертационен труд е насочен към изключително актуална проблематика, а именно мотивацията на персонала. Считаю, че предмета е актуален и неговото разработване предвижда полезни решения, които биха могли да са в интерес на съвременната бизнес среда.

Дисертационният труд е разработен в общ обем от 275 стандартни страници и включва въведение, три глави, заключение, списък с използвана литература и приложение.

Използваната литература при разработване на дисертационния труд включва 123 източника, от които 61 са на кирилица (на български и руски език), 33 на латиница и 29 интернет източника. Изложението е онагледено с 53 фигури и 64 таблици.

Във въвеждащата част на дисертационния труд се обосновава актуалността на изследваната проблематика. Дефинирани са обекта и предмета на изследване. Очертани са основната цел и задачите за нейното постигане. Формулирана е изследователската теза и са представени методологията, обхватът и ограниченията на изследването.

Обект на дисертационния труд е мотивацията на персонала.

Предмет на изследване е мотивацията на персонала в малкия и среден бизнес (по примера на фирми от сектор „Преработваща промишленост”, сектор

„Професионални дейности и научни изследвания”, сектор „Хотелиерство и ресторантьорство”).

Изследователската теза, която се защитава в настоящия дисертационен труд, е, че мотивацията на персонала в малкия и среден бизнес в България е повлияна в най-голяма степен от нивата на възнагражденията на фона на условията за труд.

Изложението на дисертационния труд е представено в три глави.

Първа глава Концептуални основи на мотивацията на персонала е с подчертан теоретичен характер.

В нея последователно се изследват концептуалните възгледи и основните дефиниции, които разкриват в най-пълна степен същността на мотивите и мотивацията през различните периоди от време. В резултат на разгледаните дефиниционни съждения относно съдържанието на понятието мотивация се извежда и авторова дефиниция.

Представени са основните мотивационни модели и теории за мотивация, които посочват необходимите прийоми за стимулиране и мотивиране на работниците и служителите в трудовия процес.

Приложени са най-различни класификации на фактори и управленски подходи, оказващи влияние върху поведението на работещите в дадена организация. Особено внимание се отделя и върху управленската политика на международно и национално ниво, в частност управленското въздействие, което се упражнява от висшето ръководство с цел разгръщане и активизиране на човешкия потенциал посредством използването на външни или вътрешни стимули, което се явява от съществено значение при реализирането на трудовите цели и задачи.

Втора глава Експериментално предлагане на методика определяща мотивираността на персонала в малкия и среден бизнес има теоретико-методичен характер.

В нея последователно се проследява състоянието и развитието на малкия и среден бизнес в страните от ЕС и у нас.

Използва се метода на SWOT-анализа за по-пълното представяне на общото му състояние, като акцента е поставен върху персонала и най-вече върху неговото ефективно управление, което допринася за повишаване производителността и конкурентоспособността на всяка една стопанска единица.

Конструирана е методика състояща се от пет логически обосновани етапи: Мотивационни теории и модели; Метод за набиране на информация; Анализ на получените резултати; Изграждане на мотивационен профил; Изводи/Тенденции, чиято цел е да определи от какво най-много се мотивира човешкия капитал зает в предприятията от МСБ и съответно какво е неговото равнище на удовлетвореност.

Трета глава Апробиране на методика за изследване мотивацията на персонала в предприятията от малкия и среден бизнес се характеризира с практико-приложен аспект.

За целите на емпиричното изследване, автора използва конструираната в предходната глава методика.

Проучването, което се осъществява в настоящата глава от дисертационния труд се базира на разработването на анкетна карта, включваща единадесет мотивационни фактори – заплащане; сигурност и безопасност на работното място; условия на труд; добри отношения на работното място; самостоятелност в работата; социални придобивки, предоставени от предприятието; важност и отговорност на работата; разнообразна и интересна работа; възможност за повишаване на квалификацията; политика на предприятието; признаване и възнаграждаване на постиженията, които са част от по-рано представените мотивационни теории и модели в първа и втора глава от настоящия труд.

В хода на емпиричното проучване се установява важността, степента на удовлетвореност, неудовлетвореност и индиферентност по посочените мотивационни фактори, въз основа на което добиваме по-пълна картина за съвременната мотивационна среда в изследваните от автора организации.

Базирайки се на получените данни относно степента на удовлетвореност на персонала дисертанта прибегва към изграждането на мотивационен профил за всяко едно от предприятията, въз основа на който е изготвена мотивационна

програма, която служи за ориентир при подобряването на мотивацията сред работната сила в практиката на малкия и среден бизнес като цяло.

В резултат на представения емпиричен анализ са констатирани някои общи насоки към стопанската практика с цел очертаване на бъдещи тенденции.

В заключението на настоящата разработка са представени обобщени изводи по отношение на постигнатите научни и научно-приложни резултати от направеното изследване.

II. Преценка на формата и съдържанието на дисертационния труд

Дисертационният труд в структурно отношение и по обем отговаря на изискванията за придобиване на ОНС „доктор“. Представената методология на изследването включва приложение на дескриптивен анализ, исторически метод, анализ и синтез, сравнителен метод, анкетен метод.

Целта на дисертационния труд е да се изследват тенденциите в мотивацията на персонала в малкия и среден бизнес. Във връзка с нея са формулирани три научноизследователски задачи, които са успешно изпълнени: 1) Да се изясни същността на мотивацията и произтичащите от нея теории, подходи и фактори; 2) Да се имплементира методика за изследване мотивираността на персонала в малкия и среден бизнес; 3) Да се анализират резултатите/тенденциите от настоящето изследване и да се дадат основни препоръки за повишаване мотивацията на персонала.

Авторефератът към дисертационния труд е разработен съобразно изискванията. Неговият обем е 56 страници и включва обосноваване на актуалността на разглежданата проблематика, структура на дисертационния труд, изследванията в отделните глави, изводите, заключението, научните и научно-приложните приноси и списък с публикациите по темата на разработката.

Публикациите по дисертацията са 6, от които 1 самостоятелна глава в колективна монография, 1 студия в съавторство, 2 научни статии и 2 научни доклада. Представените публикации като брой и вид отговарят на минималните национални изисквания за придобиване на ОНС „Доктор“.

III. Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд

Представената в автореферата справка за приносите коректно отразява основните постижения на докторантката в цялостното изследване. Приемам формулиращите в автореферата приноси с научен и приложен характер като достоверни и лично дело на автора.

По отношение на научните и научно-приложните приноси мога да обобщя, че те са свързани с конструиране и имплементиране на методика в реална работна среда, чрез която се систематизират редица изводи и обобщения в посока към подобряване и повишаване мотивацията на човешкия капитал зает в предприятията от МСБ.

IV. Въпроси по дисертационния труд

Препоръчвам на докторантката да продължи в своята практика проучванията върху мотивацията на човешкия потенциал, тъй като ролята на човешкия фактор и неговата мотивация за труд е от перманентно значение за постигането на устойчивост и по-висока ефективност в условията на непрестанно променящата се бизнес среда.

V. Обобщена оценка на дисертационния труд и заключение

Разработеният дисертационен труд на тема „Тенденции в мотивацията на персонала в малкия и среден бизнес“ отговаря на нормативните изисквания, което ми дава основание да заявя **положителната си оценка** и да препоръчам на членовете на научното жури да подкрепят **присъждането на образователна и научна степен „доктор“** в област на висшето образование: 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление: 3.7. Администрация и управление, научна специалност „Социално управление“ на **Надежда Косева Стефанова**.

Дата: 10. 03. 2020 г.

Рецензент : .

/ доц. д-р Анатолий Асенов/